

VÄRDEBESKRIVNING**Område av riksintresse för naturvård i Dalarnas län****Datum:** 2003-12-19**Områdesnummer:** NRO 20 098**Områdesnamn:** Holmsjöarna-Kårtyllasjöarna**Kommun:** Borlänge (2081), Säter (2082)**Kartblad:** 13F SO**Area:** 661 ha totalt varav 487 ha land och 174 ha vatten.**Naturgeografisk region:** 27 Skogslandskapet norr om norrlandsgränsen.**Agrara kulturlandskapsregioner:** Södra Norrlands och norra Svealands kust- och odlingsbygder.**Landskapsformer:** Vågig bergkullterräng.**Riksvärde:**

Litorala och fluviatila former	Levéer
Sjö	Flora
	Fauna

Värdeomdöme: Området utgörs av en bevuxen sjö. Området har stort biologiskt värde. Ur zoologisk synpunkt är det främst det mycket rika fågellivet, och ur botanisk i första hand den intressanta vattenfloran som ger området dess biologiska värden. Geologiskt intressanta är bl.a. de från Dalälven avsnörda lagunsjöarna och levébildningarna.

Huvudkriterier: A, D**Stödkriterier:** Storlek, representativitet, raritet, funktion - betydelse för flora och fauna.**Förutsättningar för bevarande:** Är att området skyddas mot förändrad markanvändning, avloppsutsläpp minimeras, viss kanalisering av besökare till skydd för fågellivet.

Värdena kan reduceras av exploatering t.ex. genom bebyggelse, accelererande igenväxning av sjöar, utebliven hävd av jordbruksmark.

Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzonen bör ej utföras.

Säkerställande: Holmsjöarna, 276 ha av nordvästra delen av området, är avsatta som naturreservat enligt 7 §, NVL (numera MB 7 kap 4 §) och som natura 2000 område med stöd av MB 7 kap 28 § (SE0620236 Holmsjöarna-väst).

Områdets huvuddrag: Holmsjö- och Kårtyllasjöarna är beläget vid Dalälven strax söder om Torsång och utgör en del av Tunaslätten. Området omfattar sjöarna Stora och Lilla Holmsjön, Vasstjärn, Övre och Nedre Kårtyllasjöarna, Kalvrumpsjön samt vattendraget Fåran. Vid sidan av strandpartier runt sjöar och längs Dalälven ingår i den avsatta arealen närliggande torv- och sankmarker samt jordbruksmark.

Holmsjöarna och Vasstjärn är av slättsjötyp under stark påverkan av Dalälven, så att vattennivån följer älvens. Sjöarna är utpräglade eutrofa, med rik vattenvegetation och med en rad för dessa trakter ovanliga arter. Vattenvegetation med näckrosor, vattenpilört, slingor och natearter – varav flera sällsynta – bildar stora bestånd i Holmsjöarna och deras utlopp i Dalälven, Fåran, samt i Kårtyllasjöarna. Säv och sjöfräken samt i mindre utsträckning vass och jättegröe utgör strandvegetation. Stora starmader med kärrsilja och hästkräppa samt videbuskage, bildar övergång till lövsumpskogar.

Längs älven har vackra leveér utformats. Innanför leveéerna i direkt förbindelse med Dalälven ligger Kårtyllasjöarna och Kalvrumpsjön, vilka genom sitt bildningssätt karaktäriseras som lagunsjöar. Även dessa sjöar hyser en intressant vattenflora, med bl a en rikedom av dvärgarter.

Våtmarkerna runt Holmsjöarna-Kårtyllasjöarna utgörs av en bevuxen sjö. Området innehåller en mängd olika kvaliteter och har höga värden bl a med avseende på flora, fauna och landskapsbild.

Dalälvens vattenståndsvariationer – som tyvärr påverkas av Långhags kraftverk – är den viktigaste faktorn för våtmarkernas utformning. Läget i jordbrukslandskapet ger dessutom upphov till näringskrävande vegetationstyper.

Andra fluvatila terrängformationer som finns representerade längs älven är raviner, älvvallar och nipbranter.

Trädskiktet består till övervägande del av lövträd, såsom björk och asp samt på fuktigare lokaler gråal och videarter. Även delområden med löv-barrblandskog och mindre arealer ren barrskog förekommer. Fältskiktets flora är till viss del rik.

Fågellivet inom området är mycket rikt då det tjänar som viktig rastplats för fåglar under sträck, men även som häckningslokal för i första hand fåglar knutna till våtmarker. Holmsjöarna anses vara Borlänge kommuns rikaste fågelsjö. Området är ornitologiskt väl bevakat sedan ett halvsekel tillbaka.

Änder, storspov, enkelbeckasin, fiskgjuse och lärkfalk är karaktärsarter, men ytterligare arter tillkommer under sträcktid.

Anmärkningar: VMI-id: 13F0H01. Våtmarksområdet är på många sätt påverkat av mänsklig aktivitet, främst genom älvens reglering, men även genom vägdragningar, diken och kraftledning.

Området är beskrivet som klass I i de översiktliga naturinventeringarna för Borlänge (obj nr 30 och 31) och Sätters kommuner (obj nr 9 och 10).

Referenser:

Länsstyrelsen i Kopparbergs län, 1976: *Översiktlig naturinventering i Borlänge kommun*. N 1976:10.

Svenson, S-Å 1978: *Holmsjöarna - en naturinventering*. N 1978:1, Länsstyrelsen i Kopparbergs län.

Svenson S-Å, 1978: *Översiktlig naturinventering - Säter*. N 1978:6, Länsstyrelsen i Kopparbergs län.

Björklund, G: *Geovetenskapliga naturvärden inom Dalälvsområdet*. N 1984:3, Länsstyrelsen i Kopparbergs län.

Rafstedt T, 1990: *Våtmarker i Kopparbergs län*. Miljövårdsenheten 1990:2, Länsstyrelsen i Kopparbergs län.

Rynéus T, 1988: *Naturvårdsprogram för Kopparbergs län*. N 1988:1, Länsstyrelsen i Kopparbergs län.